

Kısa Kısa...

Şafak Alpay* / safak@metu.edu.tr

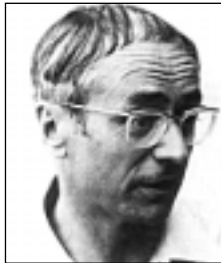
• Bu yıl ulusal matematik sempozyumu 10-13 Eylül tarihleri arasında Van'da Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde yapıldı. Böylelikle Van ikinci kez ulusal sempozyuma ev sahipliği yapmış oldu. Sempozyumla ilgili bilgilere <http://matematik.yyu.edu.tr> adresinden ulaşabilirsiniz. Gelecek sayımızda Rektör Prof. Dr. Yücel Aşkın'ın açılış konuşmasını yayımlayacağız.

• Üçüncü Arf Konferansı'nı 4 Ekim 2003'te Brown Üniversitesi (ABD) matematikçilerinden Prof. David Mumford verdi. Başlığı "Variational problems arising from computer vision for objects and their shape"ti. David Mumford, Cebirsel Geometri alanındaki çalışmalarıyla, en saygın matematik ödülü olarak evrensel kabul gören Fields Ödülü'nü kazanmıştır (1974). Cebirsel geometri Fields Ödülü jürilerinin tercih ettiği alanlar arasında yer alır. Bu ödülü kazanan cebirsel geometriciler arasında Alexander Grothendieck (1966), Heisuki Hironaka (1970), Pierre Deligne (1978) ve yaklaşık 60 yıldır çözülemeyen Mordell sanısını çözen Gerd Faltings (1986) sayılabilir. Bu yılki Arf Konferansı'nın oturum başkanlığını Doğu Üniversitesi'nden Prof. Dr. Cemal Koç yaptı.

• Avrupa Matematik Derneği (EMS) 2004 yılı matematik araştırma ödülleri için aday arama sürecinde olduğunu duyurdu. 5000 Euro'luk bu ödüller 35 yaşından küçük ve Avrupalı olduğunu düşünen matematikçilere veriliyor. Adayların, 1 Aralık 2003 tarihinden önce yayına kabul edilmiş çalışmalarının yarışacağı yarışma için son başvuru tarihi 1 Şubat 2004.

Niels H. Abel

Jean-Pierre Serre

• Doğrusal olmayan analiz, uygulamalı matematik, matematiksel modelleme ve topolojide yayın yapan ellinin üstünde dergiye, makalelerine ve

makalelerinin eleştirilerine doğrudan ulaşım sağlayan bir site var: www.sciencedirect.com.

• Geçtiğimiz yıl tüm dünya Norveçli matematikçi Niels H. Abel'in (1802-1829) 200üncü yaşgünü kutladı. Bu arada Norveç hükümeti ve kimi kurumlar Abel adına bir ödül koydular, ki bu ödül dergimizin amaçlarıyla da örtüşüyor. Zira Abel Ödülü'nün amacı matematiğin toplumdaki statüsünü arttırılmasına katkıda bulunmak ve özellikle çocuk ve gençlerin matematiğe olan ilgisini yoğunlaştırmak olarak tanımlanmış. İlk Abel Ödülü Collège de France üyelerinden Jean-Pierre Serre'e "Cebirsel Geometri, Topoloji ve Sayılar Kuramı gibi birçok alana yaptığı derin katkılar" nedeniyle verildi.

825 bin dolarlık ödülün sahibi Serre 1926 doğumlu ve doktorasını 1956'da Sorbonne'da (Paris) tamamlamıştır. O yıldan beri Collège de France üyesi. 1954'te Fields ödülünü alarak, bu ödülü alanlar arasında en genç olma rekorunu da elinde bulandıran Serre, 1970'te Prix Gaston Julia, 1985'te Balzan, 1995'te Steele ve 2000'de de Wolf ödüllerini almış bir matematikçi.

Fields Ödülü, Kanadalı matematikçi John Charles Fields'in (1863-1932) vasiyetiyle gerçekleştirilmiştir. İlk ödül 1936'da verilmiştir.

John Charles Fields

Dört yılda bir toplanan Uluslararası Matematik Kongresi'nde (IMC) kırkını doldurmuş matematikçilere verilir. Önceleri iki kişiye verilen ödül, artan maddi kaynaklar sayesinde önce üç, sonra da dört kişiye verilir oldu. Matematiğin Nobel Ödülü olarak anılır. Daha fazla bilgi için Michael Monastyrsky'nin *Modern Mathematics in the Light of the Fields Medals* adlı kitabını öneririz.

Kanadalılar Fields'i unutmadılar ve Fields'in mezun olduğu Toronto Üniversitesi'nin bir enstitüsüne onun adını verdiler. Fields Enstitüsü 2003-2004'te matematiksel fizik ve uygulamalı matematik problemlerine yoğunlaşma kararı aldı ve önümüzdeki kış Hamiltonyen kısmi diferansiyel denklemler üzerinde çalışılacağını duyurdu (<http://www.fields.utoronto.ca/programs/scientific/03-04/pde>). Fields Enstitüsü burs da veriyor. Enstitü, 2004-2005'te "String Theory"de çalışanlara doktora sonrası burslar verecek (www.fields.utoronto.ca/proposals/postdoc.html).

* ODTÜ Matematik Bölümü öğretim üyesi.

• Ünlü matematikçi Steven G. Krantz matematikçi gençlere yol gösterecek nitelikte bir kitap yazdı. Amerikan Matematik Derneği yayınları arasında yayımlanan kitabın adı “A mathematician’s survival guide: Graduate school and early career development”.

• Amerikan ve Londra Matematik dernekleri Hans Niels Jahnke’nin editörlüğünü yaptığı bir analiz tarihi kitabı yayımladı. A History of Mathematics adıyla yayımlanan kitap matematiksel analizin 17 yy.’dan beri gelişimini ele alıyor ve on bölümden oluşuyor. Kitabın ilk yedi bölümünde analizin çeşitli konularının gelişimi kronolojik olarak ele alınırken, son üç bölümünde diferansiyel denklemler, varyasyonlar hesabı ve fonksiyonel analizdeki tarihsel gelişim irdeleniyor. Toplam 432 sayfa olan kitabın ederi 71\$ (ISBN: 0-8218-2623-9).

• Yukarıda dünyanın birçok köşesinden matematikle ilgili iç açıcı haberler verdim. Tüm bu oluşumların ardında sorumlu kişi ve kurumların yanı sıra, önemli ölçüde maddi kaynağın olduğunu da ABD örneğiyle sergilemek isterim. ABD’de hükümetler temel bilimlere Ulusal Bilim Vakfı (NSF) aracılığıyla katkıda bulunurlar. NSF, 2002’den beri matematik bilimlerini öncelikli alan ilan edip bu bilimlere daha fazla destekleyeceğini duyurmuştur. Böylelikle matematik bilimleri %25 oranında daha fazla desteklenmiştir, ki somut olarak bu matematik bilimlerinin pastadan 30 milyon dolar daha fazla kaynak alacağı anlamına gelmektedir. Matematik bilimlerinin NSF bütçesinden aldığı katkı (milyon dolar olarak) 2000 yılında 106 iken, 2001’de bu katkı 121,4’e, 2002 de 151,5’e çıkmıştır. 2003 ve 2004 için tasarlanan katkı sırasıyla 178,5 ve 201,9 olacaktır. NSF dışında Savunma, Sağlık ve Enerji bakanlıkları da kendi görev alanlarındaki projeler aracılığıyla matematik bilimlerine katkıda bulunmaktadırlar. Darısı başımıza!

• Türk matematikçilerinin internet üzerinden yazıştıkları foruma üye olmak için: <http://listweb.bilkent.edu.tr/yarim/bilkent/turkmath.html> ♦

Ödüller

Dergide birçok soruyla karşılaşacaksınız. Bu sorular açık açık sorulmamış ya da iyi ifade edilmemiş olabilirler. Yanıtlarınızı, bulduklarınızı, yazarı belkiyse yazarın adresine, yoksa dergi adresine 30 Kasım 2003 tarihine kadar yollayın. Sorduğumuz soruların yanıtlarını biz de bilmeyebiliriz! Yanıtlandığınız yada yanıtlayamadığınız aklınıza gelen sorularınızı da bize yollayın. En güzel yanıtlara (sorulara da!) ödül olarak kitap vereceğiz.

Ödüllerimizin Bazıları

- Bir Matematikçinin Savunması, G.H. Hardy, Tübitak
- Dr. Ecco’nun Şaşırtıcı Serüvenleri, Dennis Shasha, Tübitak
- Bunu Ancak Dr. Ecco Çözer, Dennis Shasha, Tübitak
- Matematğin Aydınlik Dünyası, Ali Sinan Seröz, Tübitak
- Matematik Sanatı, Jerry P. King, Tübitak
- Bir Sayı Tut, Malcolm E. Lines, Tübitak
- Rakamların Evrensel Tarihi VI, Hint Uygarlığının Sayısal Simgeler Sözlüğü, Georges Ifrah, Tübitak
- Rakamların Evrensel Tarihi VII, İslam Dünyasında Hint Rakamları, Georges Ifrah, Tübitak

- Rakamların Evrensel Tarihi VIII, Hesabın Destanı, Georges Ifrah, Tübitak
- Rakamların Evrensel Tarihi IX, Bilgisayar Ne Sayar, Georges Ifrah, Tübitak

Ödül Kazananlar

Mustafa Mızrak, Doğu Üniversitesi’nin yarışmasının sorularını çözdüğünden Georges Ifrah’ın Rakamların Evrensel Tarihi (son beş cilt, Tübitak Yayınları) adlı kitaplarını,
Okay Arık, özgün matematik soruları sorduğu ve bunları yanıtladığı için Micheal Guillen’in Dünyayı Değiştiren Beş Denklem (Tübitak Yayınları) adlı kitabını,
Selin Manukyan, öğrendiklerini paylaştığı için Ali Nesin’in Önermeler Mantığı (İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları) adlı kitabını,
Tolga Karayayla, Yarı Özyapı Dönüşümü sorusunu yanıtladığı için (bkz. sayfa 99). Hardy’nin Bir Matematikçinin Savunması (Tübitak Yayınları) adlı kitabını,
Tuba Kandefere, üç soru çözdüğünden (ama Petersen çizgesinin özyapı dönüşümlerinde eksik var...) Dennis Shasha’nın Bunu Ancak Dr. Ecco Çözer (Tübitak Yayınları) adlı kitabını kazanmışlardır. Kendilerini kutlar başarılarının devamını dileriz.